

Klachtencommissie GGZ Noord-Holland-Noord

KLACHTNUMMER : 20.0337

DE KLACHTENCOMMISSIE GGZ NOORD-HOLLAND-NOORD
HEEFT HET VOLGENDE OVERWOGEN EN GEOORDEELD OMTRENT DE OP 14 MEI 2020 BINNENGEKOMEN
KLACHT IN HET KADER VAN DE WET VERPLICHTE GGZ (WVGGZ) VAN:

A.
verblijvende: B. van C. (hierna; de instelling) te D.,
hierna te noemen: klaagster,

tegen

E., werkzaam als psychiater bij de instelling,
hierna te noemen: verweerder.

De procedure

De commissie heeft kennisgenomen van:

- "Wvggz-klaagschrift" van 14 mei 2020, binnengekomen bij de klachtencommissie op 15 mei 2020;
- "Notitie ter onderbouwing van het klaagschrift d.d. 14 mei 2020" van 18 mei 2020;
- "Onderbouwing verzoek om schadevergoeding ten laste van de zorgaanbieder op grond van artikel 10:11 Wvggz" van 6 mei 2020;
- Het verweerschrift, gedateerd 15 mei 2020, met als bijlage de (niet-ondertekende) "Overeenkomst vrijwillige woongedrag aanwijzing" gedateerd 15 mei 2019.

De commissie heeft met toestemming van klaagster (een deel van) haar medisch dossier (het EPD) ingezien.

De commissie heeft zitting gehouden op 19 mei 2020 in de volgende samenstelling:
Z. (voorzitter), X. (lid-psychiater) en Y. (lid-jurist), bijgestaan door de ambtelijk secretaris.

In verband met de beperkende maatregelen door de uitbraak van COVID-19 heeft de zitting plaatsgevonden in een beveiligde online omgeving (Lifesize).

Bij deze zitting was klaagster aanwezig, bijgestaan door de patiëntenvertrouwenspersoon (hierna: pvp), alsmede verweerder.

Op grond van de stukken en wat ter zitting is verklaard gaat de commissie uit van de volgende feiten

Klaagster is bekend met een bipolaire stemmingsstoornis en zij is al jaren in (ambulante) behandeling bij de instelling. Vorig jaar is zij tweemaal voor enkele weken gedwongen opgenomen geweest.

Klachtencommissie GGZ Noord-Holland-Noord

Tot 24 maart 2020 werd aan klagster zorg verleend op basis van een voorwaardelijke machtiging.

Bij beschikking van de rechtbank Noord-Holland van 1 april 2020 is tot 1 oktober 2020 een zorgmachtiging verleend ten aanzien van klagster, met de volgende vormen van verplichte zorg:

- toedienen van vocht, voeding en medicatie, alsmede het verrichten van medische controles of andere medische handelingen en therapeutische maatregelen, ter behandeling van een psychische stoornis, danwel vanwege die stoornis, ter behandeling van een somatische aandoening;
- het beperken van bewegingsvrijheid;
- het uitoefenen van toezicht op betrokkene;
- het aanbrengen van beperkingen in de vrijheid het eigen leven in te richten, die tot gevolg hebben dat betrokkene iets moet doen of nalaten, waaronder het gebruik van communicatiemiddelen;
- opnemen in een accommodatie.

Bij brief van 14 mei 2020 heeft verweerder aan de Geneesheer-directeur van de instelling meegedeeld dat hij bij besloten heeft aan klagster verplichte zorg te gaan verlenen, ter uitvoering van bovengenoemde zorgmachtiging. Zij zal voor de duur van maximaal zes maanden worden opgenomen in een accommodatie en haar bewegingsvrijheid zal worden ingeperkt. Dit besluit is als volgt gemotiveerd: *“De vervuiling in de eigen woonomgeving is een zich herhalend patroon en neemt zulke ernstige vormen aan dat teruggaan naar haar eigen woning op dit moment niet haalbaar wordt geacht. Daarnaast is een uithuiszettingsprocedure gestart vanwege de overlast.”*

Na opname van klagster in de instelling, is haar dit besluit - bij brief van de Geneesheer-directeur van 15 mei 2020 - medegedeeld.

De accommodatie is een bouwkundige voorziening op het terrein van de zorgaanbieder waar zorg wordt verleend conform de artikelsgewijze toelichting (artikel 1.1.) van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvvggz).

De klacht

Klagster heeft met bijstand van de pvp bezwaar gemaakt tegen de beslissing van de instelling (van 14 mei 2020) om over te gaan tot verplichte zorg door opname op de B. te D. (voortgezet door een verplichte opname op de F. te D.). Klagster bestrijdt dat er redenen waren voor deze gedwongen opname. Ze heeft, zegt ze, zich aan de afspraken gehouden en haar appartement is schoon en zij is zelf schoon. Ze vindt de opname verkeerd en wil zeker niet naar F..

Daarnaast zou bij de opname sprake zijn van:

- 1) schending van artikel 8:9, eerste lid onder a, van de Wvvggz: verweerder is tot uitvoering van de zorgmachtiging overgegaan, zonder dat hij zich op de hoogte heeft gesteld van de actuele gezondheidssituatie van klagster;
- 2) schending van artikel 8:9, eerste lid onder b van de Wvvggz: verweerder is tot uitvoering van de zorgmachtiging overgegaan, zonder overleg met klagster te hebben gevoerd;
- 3) schending van artikel 3:3 van de Wvvggz: er is niet juist geoordeeld over de aanwezigheid van voldoende stoornisgerelateerd nadeel;
- 4) schending van artikel 2:1, derde lid, van de Wvvggz: verplichte opname (voor langere tijd) in een accommodatie is voor klagster zeer ingrijpend, en gezien de omstandigheden niet proportioneel;
- 5) schending van artikel 2:1, derde lid van de Wvvggz (t.a.v. het subsidiariteitsbeginsel en het veiligheidsbeginsel): klagster staat open voor een minder bezwarend alternatief voor de verplichte zorg op de langere termijn (plaatsing bij een beschermde woonvorm bij haar in de buurt).

Klachtencommissie GGZ Noord-Holland-Noord

Klaagster verzoekt haar klachten gegrond te verklaren. Verder doet zij een verzoek haar een schadevergoeding toe te kennen, omdat zij in verband met de bovengenoemde schendingen schade heeft geleden.

Het verweer

In zijn verweerschrift wordt het besluit om tot uitvoering van de zorgmachtiging (ten aanzien van de opname in een accommodatie en de beperking van de vrijheid) als volgt toegelicht:

Klaagster is op 9 juli 2019 ontslagen na een vorige gedwongen opname. Haar woning was in 2019 ernstig vervuild en moest tot twee keer toe professioneel worden gereinigd. Haar is toen door de verhuurder een ultimatum gesteld waarbij klaagster nog één kans kreeg. Daarnaast zou er voor de langere termijn worden toegewerkt naar een meer beschermde woonplek voor klaagster.

Aan klaagster zijn diverse vormen van ondersteuning geboden (thuiszorg door G., hulp in de huishouding door H., nazorg door I., casemanager J. en E., psychiater). Desondanks is het niet gelukt om ernstige vervuiling van de woonruimte en van klaagster te voorkomen. Klaagster verwaarloost zichzelf en haar woning, en onttrekt zich regelmatig aan de zorg.

Begin dit jaar zijn er weer signalen van toenemende vervuiling. Klaagster zegt toenemend afspraken af en wil geen hulp meer van de GGZ. Dit leidde tot een aanzegging vanuit de verhuurder, K., dat er binnen een maand verbetering zou moeten zijn t.o.v. de vervuiling van haar woning en klaagster zelf. Wanneer er geen verbetering op zou treden dan zou een procedure tot beëindiging van haar huurcontract worden ingezet.

Omdat verbetering uitblijft is K. eind maart via een kort geding een uithuiszettingsprocedure gestart. Ter gelegenheid van de zitting heeft verweerder naar voren gebracht dat het, mede gezien de psychische situatie van klaagster, van slechte zorg zou getuigen om haar in deze noodsituatie geen passende zorg te bieden. Gezien de omstandigheden heeft klaagster baat bij opname in een accommodatie waar haar 24 uur per dag zorg kan worden verleend.

Overwegingen

Uit de klachtbrief van klaagster blijkt dat zij het niet eens is met de gedwongen opname op de B. te D.. Ook verzet zij zich tegen een voortzetting van de gedwongen opname (voor langere duur) in F., zoals door verweerder is beoogd.

De klachtencommissie zal in het hiernavolgende overgaan tot beoordeling van de vijf klachtonderdelen, en daarbij de door klaagster gehanteerde volgorde aanhouden.

1) schending van artikel 8:9, eerste lid onder a, van de Wvvgz: verweerder is tot uitvoering van de zorgmachtiging overgegaan, zonder dat hij zich op de hoogte heeft gesteld van de actuele gezondheidssituatie van klaagster.

Op grond van bovengenoemd artikel is de zorgverantwoordelijke verplicht, om zich op de hoogte te stellen van de actuele gezondheidstoestand van de betrokkene wanneer wordt overgegaan tot (onder meer) het verlenen van verplichte zorg. Uit de toelichting op de Wvvgz blijkt dat deze verplichting ruim moet worden opgevat. Het gaat om de algehele conditie van betrokkene, inclusief een beoordeling van diens omgevingsfactoren.

Volgens klaagster heeft verweerder dit niet gedaan; Verweerder stelt dat hij hiertoe niet in de gelegenheid was. Enerzijds liet klaagster niemand tot haar woning toe, een omstandigheid aldus die

Klachtencommissie GGZ Noord-Holland-Noord

aan haarzelf te wijten is. Anderzijds, was verweerder door “Corona-gerelateerde omstandigheden” – hij werkt sinds maart vanuit huis – niet in staat om klaagster te bezoeken.

De klachtencommissie stelt vast dat verweerder de zorgverantwoordelijke is voor klaagster, zo blijkt uit het zorgplan van klaagster van 6 maart 2020.

Van verweerder mag in dit geval verwacht worden dat voldoende inspanningen gepleegd worden, om informatie te krijgen over de psychische en lichamelijke gesteldheid van klaagster. Dat verweerder in dit geval niet zelf op huisbezoek kan komen, maakt het weliswaar lastiger om tot een beoordeling te komen, maar niet onmogelijk. Bijvoorbeeld door telefonisch contact met klaagster op te nemen, of door een collega-psychiater bij klaagster langs te laten gaan. Evenmin mag de omstandigheid dat klaagster niet altijd de zorgverleners haar huis binnenlaat op voorhand een reden zijn om dan niet langs te gaan. Immers, dit zal afhankelijk zijn van de (gezondheids-) omstandigheden van klaagster, die niet altijd op voorhand in te schatten zijn.

Uit het dossier wordt duidelijk dat er wel overleg geweest is tussen klaagster en haar casemanager en andere zorgverleners rond klaagster die een goed beeld hadden van de actuele situatie. In die zin heeft de zorgverantwoordelijke zich wel op de hoogte gesteld van haar actuele situatie, maar dit had zeker beter gekund.

2) schending van artikel 8:9, eerste lid onder b van de Wvvgz: verweerder is tot uitvoering van de zorgmachtiging overgegaan, zonder overleg met klaagster te hebben gevoerd;

Volgens klaagster heeft verweerder dit niet gedaan; Verweerder stelt ook hierover dat hij hiertoe zelf niet in de gelegenheid was, maar ook dat klaagster niemand tot haar woning toe liet.

Er is echter wel overleg geweest tussen klaagster en haar casemanager die, omdat mevrouw niemand in haar woning toeliet, een aantal keer telefonisch overleg met haar had en haar op de hoogte stelde van de voortzetting van de zorgmachtiging en het plan haar op te nemen.

De klachtencommissie stelt vast dat wederom slechts in minimale vorm aan deze eis voldaan is.

3) schending van artikel 3:3 van de Wvvgz: er is niet juist geoordeeld over de aanwezigheid van voldoende stoornisgerelateerd nadeel;

In deze klachtprocedure staat niet ter discussie dat klaagster lijdt aan een bipolaire stoornis NAO met vermijdende trekken in de persoonlijkheid. Deze stoornis leidt bij klaagster tot ernstig nadeel, in de vorm van ernstige verwaarlozing en maatschappelijke teloorgang, zo blijkt ook uit de beschikking van de rechtbank Noord-Holland van 1 april 2020. Het causaal verband tussen de stoornis en het nadeel, is derhalve reeds vastgesteld. In dit geval is het nadeel voor klaagster zelfs toegenomen; de hygiënische omstandigheden bij klaagster waren zodanig verslechterd, dat de betrokken instellingen – H. en G. – weigerden klaagster nog langer zorg te verlenen. Bovendien heeft K. reeds een kort geding aangespannen om de huurovereenkomst te laten ontbinden (waarbij K. zich beroept op de “Overeenkomst vrijwillige woongedrag aanwijzing” van 15 mei 2019), omdat de intensieve zorg niet voldoende was om de woning en klaagster hygiënisch en schoon te houden.

4) schending van artikel 2:1, derde lid, van de Wvvgz: verplichte opname (voor langere tijd) in een accommodatie is voor klaagster zeer ingrijpend, en gezien de omstandigheden niet proportioneel;
en

5) schending van artikel 2:1, derde lid van de Wvvgz (t.a.v. het subsidiariteitsbeginsel en het veiligheidsbeginsel): klaagster staat open voor een minder bezwarend alternatief voor de verplichte zorg op de langere termijn (plaatsing bij een beschermde woonvorm bij haar in de buurt).

De klachtencommissie stelt voorop dat deze artikelen geen dwingende en rechtens afdwingbare rechtsnormen zijn. Deze artikelen gelden slechts als uitgangspunten voor de uitvoerders van de wet, en worden gezien als “streefnormen”, waarop de uitvoerders van de wet wel kunnen worden aangesproken.

Klachtencommissie GGZ Noord-Holland-Noord

Bovengenoemd artikel bepaalt dat bij alle fases ten aanzien van verplichte zorg, beoordeeld dient te worden of deze zorg voldoet aan de eisen van proportionaliteit, subsidiariteit en veiligheid (alsmede doelmatigheid). Deze beginselen brengen mee dat het voorkomen van dwang centraal staat. Eerst zullen alle alternatieven die op vrijwilligheid gebaseerd zijn volledig moeten worden benut, voordat dwang kan worden overwogen. Dwang kan aldus alleen in uiterste nood worden ingezet. Immers, een gedwongen opname is voor betrokkenen van zeer ingrijpende aard.

De klachtencommissie is van oordeel dat voldoende is gebleken dat opname noodzakelijk was om het ernstig nadeel voor klaagster te beperken of weg te nemen. Uit de “beslissing verlenen verplichte zorg”, het zorgplan en de rapportages uit het EPD, volgt dat voorafgaand aan de opname sprake was van ernstig nadeel voor klaagster. De door G., H. en de casemanager van de instelling geboden zorg bleek onvoldoende om een ernstige achteruitgang van de zelfzorg door klaagster te voorkomen, alsmede om (opnieuw) ernstige vervuiling van de woning te voorkomen. De vervuiling was dermate ernstig dat de betrokken zorg verlenende instellingen weigerden om nog langer zorg aan klaagster te verlenen (in verband met gezondheidsrisico's voor zowel klaagster als betreffende hulpverleners als gevolg van de zeer slechte hygiëne van klaagster en haar huis). Alsmede dreigde een huisuitzetting van klaagster door K., eveneens in verband met de ernstige vervuiling van de woning, waarmee juist haar veiligheid in het geding zou komen.

Ter zitting heeft verweerder aangegeven dat er geen andere – minder ingrijpende – mogelijkheden waren om een huisuitzetting of een opname te voorkomen. Voor de beschermde woonvormen in L., waar klaagster, naar eigen zeggen, mee had kunnen instemmen, geldt een (lange) wachtlijst. Daarop kon niet gewacht worden, omdat onduidelijk is op welke termijn klaagster voor een plek in L. in aanmerking zou komen.

De klachtencommissie hoopt en verwacht dat klaagster, alsnog naar een 24-uurs voorziening in L. zou kunnen verhuizen, zodra daar een plek beschikbaar komt. Naar verwachting betekent dit wel dat klaagster toch enige tijd tegen haar zin in op F. zal moeten verblijven.

De klachtencommissie komt tot de slotsom dat de door verweerder genomen beslissing tot het verlenen van verplichte zorg (door een opname in een accommodatie), noodzakelijk was. Deze beslissing voldeed aan de eisen van proportionaliteit en subsidiariteit, en bovendien was sprake van een causaal verband tussen het ernstig nadeel, en de stoornis van klaagster. Dit leidt ertoe dat de klacht ongegrond wordt verklaard.

Maar zoals ook uit het voorgaande blijkt is de klachtencommissie van mening dat van de verweerder meer inspanning verwacht had kunnen worden om ruimer te voldoen aan de zorgvuldigheidseisen die de Wvggz hem opdraagt.

Kort gezegd, ziet de klachtencommissie dat vanuit de kant van de instelling veel *over* klaagster is gesproken, maar weinig *met* haar.

De klachtencommissie houdt het ervoor dat dit een kinderziekte is, gelet op de recente inwerkingtreding op 1 januari jongstleden, een situatie die nog gecompliceerd wordt door de beperkingen zoals ontstaan door COVID-19. De klachtencommissie hoopt en verwacht dan ook dat in het vervolg wel de verbinding met klaagster wordt gezocht, zodat zij kan worden meegenomen op het pad dat verweerder voor haar heeft uitgestippeld en waarbij de wensen van klaagster – zoveel als mogelijk – worden gehonoreerd.

Op grond van het vorenstaande komt de Klachtencommissie tot het volgende oordeel

De klacht van klaagster is **ongegrond**

Aldus gedaan op 19 mei 2020, en verzonden op 28 mei 2020.

Z.,
voorzitter

Beroep

De Wvggz geeft betrokkene (klaagster), haar vertegenwoordiger, de zorgaanbieder of een nabestaande van betrokkene de mogelijkheid om binnen 6 weken na de uitspraak van de commissie een schriftelijk en gemotiveerd verzoekschrift in te dienen bij de rechter van rechtbank Noord-Holland, gelegen aan de Kruseman van Eltenweg 2, 1817 BC te Alkmaar.